

КОНЦЕПТ ЯК ФЕНОМЕН ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ

У статті розглянута методологія дослідження концептів у лінгвокультурології, висвітлені механізми вивчення концептів. Констатується, що в сучасній когніції процес систематизації і категоризації явищ-концептів є практично завершеним.

Ключові слова: *концепт, ідіоконцепт, концептологія, концептокорпус, значення, смисл, поняття, символ, типологія, класифікації.*

Законом людської природи і культури є, на думку російського філософа І.О. Ільїна, те, що "все велике може бути скачано людиною чи народом тільки по-своєму, і все геніальне народжується саме в лоні національного досвіду, духу і устрою". На важливість національних коренів вказували російські філософи початку ХХ ст. Так, на думку Бердяєва, поза національністю, що розуміється як індивідуальне буття, неможливе існування людства. І саме через національну індивідуальність кожна людина входить в людство як національна людина. Це певною мірою перекликається з думкою Д. Віко, що кожній мові притаманний особливий "геній", зумовлений історією відповідної нації, та з положенням В. фон Гумбольдта, що "дух мови – дух нації".

На нашу думку, сутність цієї опозиції виражають особливі мовні одиниці – концепти як феномени лінгвістики і культурології. "Ми можемо дістатися до думки лише через слова (ніхто поки ще не винайшов іншого засобу)" [4, 293]. Це лінгвістична і дещо звужена констатація того загальносеміотичного факту, що смисл створюється і з'являється людині лише через символ (знак, образ). І якщо концепт – це вербально виражений смисл, то власне мовна проблематика в його вивченні є пов'язаною з певною галуззю лінгвокультурології, існуванням цього смислу і рівнем його комунікації: чи є він фактом ідіолектної або національної мовної свідомості, фактом мовлення чи мови. Концепт як семантична сутність відправляє нас до плану змісту певної знакової одиниці, а отже, співвідноситься з категоріями значення і смислу, які в логічній семантиці і лінгвістиці дефініційно упорядковані й термінологізовані. У лінгвокультурологічному тлумаченні, на думку Телії, концепт психологізується і ототожнюється з типовим поданням (прототипом, гештальт-структурою) [27, 94-97].

У текстах лінгвокультурологічних досліджень концепт отримав найрізноманітніші назви: екзистенціональні смисли, граничні поняття, культурні концепти. Як підкреслює А.М. Приходько, щоб визначити концептуальний устрій мови культури, потрібно впорядкувати евристичний ресурс, розглянутий лінгвокогнітологією. Класифікації концептів значною мірою зорієнтовані на мовні засоби їхньої репрезентації [21].

Ю.С. Степанов, вводячи термін "концептологія" на позначення спеціального напрямку в межах семіотики, наголошував на особливій привабливості епістеміологічних досліджень у цій галузі. Безперечно, в сучасних умовах є актуальним продовження зіставних концептологічних розвідок з різних мов, оскільки предмет концептології у загальних рисах більш-менш окреслений: шляхи і способи концептуального устрою різних лінгвокультурних систем на фоні універсальних і етноспецифічних категорій, семіозис концептосфери, ідіо-соціолектні, гендерні, вікові та інші схеми реалізації певних концептуальних конструктів у мові і мовленні. Відомо, що найпоширенішими підходами до впорядкування концептів є: тематичний (наприклад, емоційні, текстові тощо); дискурсивний (наприклад, концепти педагогічного, релігійного, мистецького тощо); аксіологічний (протиставляються різного роду цінності) [21]. Дещо по-іншому підходить до цієї проблеми М. Шварц, яка вважає, що концептокорпус природної мови складається з двох сфер – концептів-категорій (несуть інформацію про класи об'єктів на кшталт аристотелівських категорій КІЛЬКІСТЬ, ЯКІСТЬ, ПРОСТІР, ЧАС тощо і концептів-символів, або ідіоконцептів (представляють національно значущі образи в ментальному тезаурусі людини) [28].

Сьогодні без перебільшення можна говорити про "концептивну експансію" у гуманітарних сферах наукової діяльності, тобто в деякій мірі термін "концепт" став "модним" об'єктом вивчення, що свідчить про певного роду термінологічну амбівалентність, розмитість границь і невпорядкованість його використання. З огляду на це, актуальним є з'ясування питань онтологічної сутності концепту як конститутивної одиниці культурології.

Щодо розуміння терміна "концепт" у культурному середовищі, то найбільш чітко його визначення знаходимо у Ю.С. Степанова: "Концепт – ніби згусток культури в свідомості людини; те, у вигляді чого культура входить у ментальний світ людини. І, з іншого боку, концепт це те, завдяки чому людина – пересічна, звичайна людина, не "творець культурних цінностей", – сама входить в культуру, а в деяких випадках і впливає на неї" [26, 40].

За Ю.С. Степановим, "концепт – явище того ж порядку, що і поняття". За своєю внутрішньою формою в російській мові концепт і поняття однакові: концепт є калькою з лат. *conceptus* – "поняття", від дієслова *concipere* "зачинати", тобто буквально означає "понятие, зачатие" від давн.-рус. дієслова

пояти "схватить, взять в собственность, взять женщину в жены" буквально означає те ж саме. В науковій мові ці два слова також вживаються як синоніми, одне замість іншого. Але так вони вживаються лише інколи: у філософії та логіці обидва поняття ототожнюються. Можна погодитися з положенням М.П. Кочергана, який пов'язує поняття з відтворенням денотативного значення слова (когнітивний зміст), а концепт – з інтерпретаційним компонентом значення, чим підкреслює універсальність поняття і специфічність концепту [9]. Тобто, якщо "поняття (intellectus) є розумовим явищем, пов'язаним з раціональним життям, то концепт (conceptus) – похідне піднесеного духу, здатне творчо відтворювати смисли" [5]. Отже, "концепт і поняття – терміни різних наук, друге вживається переважно у філософії і логіці, тоді як перше, концепт, є терміном в одній галузі історії – в математичній логіці, а останнім часом закріпилося також у науці про культуру, в культурології" [26, 42-67]. До речі, і сама культура визначається Ю.С. Степановим як "сукупність концептів і відношень між ними, що виражається в різних рядах" (передусім в "еволюційних семіотичних рядах", а також у "парадигмах", "стилях", "ізогласах", "рангах", "константах" і т.д. [26, 38]. Огляд визначень концепту приводить до висновку, що сам термін "концепт" не є усталеним і єдино можливим на позначення ментальних утворень, вирізняється неоднозначністю та суперечливістю свого тлумачення. Часто він виступає як синонім "стереотипу", "архетипу", "прототипу", "ментефакту", "символу", "гештальту", "культуреми", "лінгвокультуреми" тощо. Така термінологічна невизначеність цього поняття свідчить, скоріше, не стільки про відсутність єдності точок зору щодо природи і функцій концепту, скільки про різноманітність його ознак і властивостей, що відкриваються тому чи іншому досліднику. Наприклад, відомий лінгвіст О.С. Кубрякова подає досить заплутану дефініцію концепту: "Оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку (lingua mentalis), усієї картини світу, відбитої в людській психіці" [11, 90]. Ця оцінка стосується визначення концепту німецьким когнітологом Монікою Шварц як "елементарної ментально організованої одиниці, що виконує функцію зберігання знань про світ в абстрактному форматі" [28, 55].

Найчастіше дослідники підкреслюють у концепті такі його ознаки, як знання, культура і психологія, оцінки, що кладуться в основу тієї чи іншої дефініційної моделі [21, 46]. Відзначимо, що найпоширеніше фахівці відстоюють розуміння концепту в дефініційній моделі "концепт=(етно)культурне утворення (етноконцепт)". На думку А.М. Приходька, воно "базується на усвідомленні тієї ролі, що відіграє національна культура в житті соціуму та відбиває уявлення про те, що концепт є точкою перетину між світом культури і світом індивідуальних смислів" [21, 47]. Є також такі визначення концепту: "концентроване вираження духовно-емоційного досвіду певного етносу" [6, 92]; "первинне культурне утворення, що транслюється в різні сфери буття людини, зокрема, у сфери переважно понятійного (наука), переважно образного (мистецтво) і переважно діяльнісного (буденного життя) світу" [7, 6].

Як правило, науковці поєднують в одній дефініції мінімум дві ознаки і взагалі говорять про багатозначність сутності концепту, принаймні "двоїсту сутність концепту – ментальну і психічну" [9]. Зрештою, дослідники використовують кілька ознак концепту, провідною з яких визнається певне ідеальне начало (знання, інформація, психіка, ментальність), що встановлює зв'язок між мовою і національним світосприйняттям. Вони підкреслюють, що концепт має бути "етноспецифічно забарвленим поняттям з етнопсихологічною надбудовою" [21]. Отже, на думку І. Ю. Колесова, "концепт – не поняття, а сутність поняття, явлена у своїх змістових формах – в образі, у понятті, символі. Поняття є наближенням до концепту. Концепт – це ментальний генотип, і атом генної пам'яті, і архетип, і первообраз, і багато ще чого" [8]. Найпоширеніше цю ідею обґрунтовує А. Вежбицька, яка підкреслює, що концепт – це "об'єкт зі світу "Ідеальне", що має ім'я та відображає культурно зумовлені уявлення людини про світ "Дійсне" [4, 18]. Вона виокремлює концепт-мінімум, концепт-максимум і енциклопедичний додаток (доповнення). Концепт-мінімум – це неповне усвідомлення смислу слова (мовцеві відома реалія, наприклад ківі, але він не знає, на чому воно росте, як обробляється тощо). Концепт-максимум відображає повне знання мовцем смислу слова (реалія відома йому у всіх аспектах, як, наприклад, яблуко для українця).

Лінгвокультурологічне та етнолінгвістичне тлумачення понять концепту породжує такі підходи до його вивчення, як етноцентричний (концепт як знак, "згусток", ключове слово культури, культурна домінанта, національно-культурний стереотип тощо), антропоцентричний (концепт як потенція), аксіологічний (концепт як цінність, а також концепцію смислової організації структури знань (концепт як символ) та ідеї заступання та посередництва (концепт як заступник реалії або поняття, посередник).

У лінгвістичному, логічному, філософському осмисленні поняття "концепту" можна виділити кілька піднапрямів, що так чи інакше збігаються з окремими етапами його онтологічного пізнання, а саме: наївний, або символічно-метафоричний (концепт як неусвідомлена універсалія, смислообраз); власне концептуалістський (концепт як раціонально осмислена універсалія, узагальнена категорійна форма, категорійне поняття, або поняттєва категорія), метафізичний (концепт як статичний об'єкт), діалектичний (концепт як форма думки, динамічний об'єкт), етнокультурний (концепт як наївно-мовне уявлення, примітив, універсалія культури), логічний / аналітичний (концепт як логічна категорія), структуралістський (концепт як категорійна модель світу, ціннісно-смисловий універсум), епістемологічний (концепт як знання, епістема), постструктуралістський (концепт як фрагментарна цілісність). Систематизація наукових напрямів осмислення поняття "концепт" та лінгвокультурологічний аналіз самого слова концепт є важливим у плані усвідомлення сутності феномена концепту як власне ментально-мовного утворення.

Різне розуміння сутності поняття концепт породжує різні його типології, типи, класи і навіть підкласи. Так, А. П. Бабушкін виокремлює розумові картини, схеми, гіпероніми, фрейми, інсайти, сценарії, калейдоскопічні концепти [2, 43-67]. Н.Н. Болдырев виділяє конкретно-чуттєві образи, подання, схеми, поняття, прототиби, пропорції, фрейми, сценарії або скрипти, гештальти [3, 36-38]. С.Г. Воркачев розрізняє концепти телеономного порядку, які представлені вищими духовними цінностями і становлять для людини той моральний ідеал, прагнення до якого формує моральний сенс життя. Такі концепти поділяються на власне-телеономні (здоров'я, правда, справедливість, успіх, дружба, свобода, воля) та емоційно-телеономні (радість, щастя, кохання) [5, 39]. Відбиваючи сенс життя людини та репрезентуючи щось дороге, або навіть найдорожче для неї, телеономні концепти, на думку цього дослідника, є загальнолюдськими феноменами з найбільш яскраво вираженою ціннісною складовою. Г.Г. Слишкін виділяє первинні і вторинні концепти, метаконцепти, що утворюються внаслідок осмислення продуктів попередньої концептуалізації і в яких реалізується рефлексія носія мови, а також пропорційні, що сформовані і формуються, граничні і рудиментарні лінгво-культурні концепти [25, 5-7]. М.В. Піменова пропонує такі види концептів: образи (Русь, Росія, мати), ідеї (соціалізм, комунізм), символи (лебідь), а також концепти культури, що поділяються на кілька груп: універсальні категорії культури – час, простір, рух, зміна, причина, наслідок, кількість, якість; соціально-культурні категорії – свобода, справедливість, праця, багатство, для росіян – достаток (власність); категорії національної культури: для росіян – це воля, доля, соборність, душа, дух [17, 10] (пор. для українців – воля, доля, лихо) [6]; етичні категорії – (добро, зло, обов'язок, правда, істина); міфологічні категорії – боги, ангелохоронець, дури, домовий [17].

Існують й інші класифікації концептів за різними ознаками, кожна з них відображає когнітивну реальність. На нашу думку, найважливіше проводити розрізнення концептів за тим типом знання, відображенням дійсності, що вони закріплюють, оскільки саме від цього залежать методи виділення і опису концептів.

Отже, виходячи з розуміння концепту як синоніму символу, класифікації концептів М.В. Піменової, нами пропонується така їх класифікація: образи, ідеї, символи, а також концепти культури, етичні категорії, категорії національної культури, міфологічні категорії тощо, що формують концептосферу української культури в цілому і становлять науково-мистецьку картину світу зокрема.

Зауважимо, що в сучасній когніції процес систематизації і каталогізації явищ-концептів є практично завершеним. Тому особливого значення набувають так звані концепти-поняття, що провокують нові смисли, нові тлумачення і, врешті-решт, – нове розуміння мистецтва, його ролі в сучасному суспільстві, про що буде йтися у подальших наших дослідженнях.

Література

1. Антология концептов: в 2 т. / [ред. В.И. Карасик, И.А. Стернин]. – Волгоград : Парадигма, 2005. – Т. 1. – 352 с.; Т. 2. – 356 с.
2. Бабушкін А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка / А.П. Бабушкін. – Воронеж : ВГУ, 1996. – 156 с.
3. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика : курс лекций по английской филологии / Н.Н. Болдырев. – Тамбов Изд-во Тамбовского ун-та, 2001. – 123 с.
4. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание : [пер. с англ.] / А. Вежбицкая. – М.: Русские словари, 1996. – 416 с.
5. Воркачев С.Г. Счастье как лингвокультурный концепт / С.Г. Воркачев. – М.: ИТДГК, Гнозис, 2004. – 192 с.
6. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу / І.О. Голубовська. – К.: Логос, 2004. – 284 с.
7. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – М.: Гнозис, 2004. – 390 с.
8. Колесов И.Ю. Проблема концептуализации и языковой репрезентации зрительного восприятия: (на материале английского и русского языков): монография / И.Ю. Колесов. – Барнаул: Барнул. гос. пед. институт, 2008. – 354 с.
9. Кочерган М. П. Мовознавство на сучасному етапі // Дивослово. – 2003. – № 5. – С. 24-29.
10. Красавский Н.А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах / Н.А. Красавский. – Волгоград: Перемена, 2001. – 495 с.
11. Краткий словарь когнитивных терминов / Под общей редакцией О.С.
12. Лакофф Д., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем / Д. Лакофф, М. Джонсон. – М.: УРСС Эдиториал. – 256 с.
13. Лангакер Р. Природа грамматической валентности // Вестник Московского ун-та. Серия 9: Филология. – 1998. – № 5. – С. 73-111.
14. Летуновская Н.В. Лексико-семантическая репрезентация концепта "красота" в немецком и русском языках: дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.20 / Н.В. Летуновская. – Тамбов: Тамб. гос. ун-т, 2005. – 173 с.
15. Лотман Ю.М. Символы в системе культуры / Ю.М. Лотман // Изб. Ст в 3-х томах. – т. 1: Статьи по семиотике и типологии культуры. – Таллинн: Александра, 1992. – 480 с.
16. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика: Учебное пособие / В.А. Маслова. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 266 с.
17. Піменова М.В. Душа и дух: особенности концептуализации / М.В. Піменова. – Кемерово: ИПК "Графика", 2004. – 386 с.
18. Піменова М.В. Типы концептов электронный [ресурс] URL http://www.kuzspa.ru/diss/conf_27_28/5_pimenova.doc (дата обращения: 10.03.2010).

19. Пирс Ч. Избр. философ. произведения: [пер. с англ.] / Ч. Пирс. – М.: Логос, 2000. – 448 с.
20. Попова З.Д., Стернин И.А. Понятие концепт в лингвистических исследованиях / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – Воронеж: Изд-во ВГУ, 1999. – 28 с.
21. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А.М. Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008. – 332 с.
22. Приходько А.Н. Антиконтцепт как лингвокультурный феномен: партонимическое, стигматическое, эссенциальное / А.Н. Приходько // Когниция, коммуникация, дискурс, 2012, № 5. – с. 37-51.
23. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 с.
24. Сіверс В.А. Історія світової культури / В.А.Сіверс. – К.: НАКККіМ, 2011. – 368 с.
25. Слышкин Г.Г. Концептологический анализ институционального дискурса // Филология и культура. Материалы, 2001. – С. 34-36.
26. Степанов Ю.С. Константы: Словарь русской культуры: Опыт исследования / Ю.С. Степанов. – М.: Школа "Языки русской культуры", 1997. – 824 с.
27. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В.Н. Телия. – М.: Языки русской культуры. – 288 с.
28. Schwarz Monika. Einfuhrung in die cognitive Linguistik / Monika Schwarz. – Tubingen / Basel: Francke, 1996. – 238 с.

References

1. Antologiya kontseptov: v 2 t. / [red. V.I. Karasik, I.A. Sternin]. – Volgograd : Paradigma, 2005. – Т. 1. – 352 с.; Т. 2. – 356 с.
2. Babushkin A.P. Tipy kontseptov v leksiko-frazeologicheskoy semantike yazyka / A.P. Babushkin. – Voronezh : VGU, 1996. – 156 s.
3. Boldyrev N.N. Kognitivnaya semantika : kurs lektsiy po angliyskoy filologii /N.N. Boldyrev. – Tambov Izd-vo Tambovskogo un-ta, 2001. – 123 s.
4. Vezhbitskaya A. Yazyk. Kultura. Poznaniye :[per. s angl.]/A. Vezhbitskaya. – М.: Russkiye slovari, 1996. – 416 s.
5. Vorkachev S.G. Schastye kak lingvokulturnyy kontsept / S.G. Vorkachev. – М.: ITDGK, Gnozis, 2004. – 192 s.
6. Golubovska I.O. Yetnichni osoblivosti movnikh kartin svitu / I.O. Golubovska. – К.: Logos, 2004. – 284 s.
7. Karasik V.I. Yazykovoy krug: lichnost, kontsepty, diskurs / V.I. Karasik. – М.: Gnozis, 2004. – 390 s.
8. Kolesov I.Yu. Problema kontseptualizatsii i yazykovoy reprezentatsii zritel'nogo vospriyatiya: (na materiale angliyskogo i russkogo yazykov): monografiya / I.Yu. Kolesov. – Barnaul: Barnul. gos. ped. institut, 2008. – 354 s.
9. Kochergan M. P. Movoznavstvo na suchasnomu yetapi // Divoslovo. – 2003. – № 5. – S. 24-29.
10. Krasavskiy N.A. Emotsionalnyye kontsepty v nemetskoj i russkoj lingvokulturakh / N.A. Krasavskiy. – Volgograd: Peremena, 2001. – 495 s.
11. Kratkiy slovar kognitivnykh terminov / Pod obshchey redaktsiyey O.S.
12. Lakoff D., Dzhonson M. Metafor, kotorymi my zhivem / D. Lakoff, M. Dzhonson. – М.: URSS Editorial. – 256 s.
13. Langaker R. Priroda grammaticheskoy valentnosti // Vestnik Moskovskogo un-ta. Seriya 9: Filologiya. – 1998. – № 5. – S. 73-111.
14. Letunovskaya N.V. Leksiko-semanticheskaya reprezentatsiya kontsepta "krasota" v nemetskom i russkom yazykakh: dis. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.20 / N.V. Letunovskaya. – Tambov: Tamb. gos. un-t, 2005. – 173 s.
15. Lotman Yu.M. Simvoly v sisteme kultury / Yu.M. Lotman // Izb. St v 3-kh tomakh. – t. 1: Stati po semiotike i tipologii kultury. – Tallinn: Aleksandra, 1992. – 480 s.
16. Maslova V. A. Kognitivnaya lingvistika: Uchebnoye posobiye / V.A. Maslova. – Minsk: TetraSystems, 2008. – 266 s.
17. Pimenova M.V. Dusha i dukh: osobennosti kontseptualizatsii / M.V. Pimenova. – Kemerovo: IPK "Grafika", 2004. – 386 s.
18. Pimenova M.V. Tipy kontseptov elektronny [resurs] URL http://www.kuzspa.ru/diss/conf_27_28/5_pimenova.doc (data obrashcheniya: 10.03.2010).
19. Pirs Ch. Izbr. filosof. proizvedeniya: [per. s angl.] / Ch. Pirs. – М.: Логос, 2000. – 448 с.
20. Popova Z.D., Sternin I.A. Ponyatiye kontsept v lingvisticheskikh issledovaniyakh / Z.D. Popova, I.A. Sternin. – Voronezh: Izd-vo VGU, 1999. – 28 с.
21. Prikhodko A.M. Kontsepti i kontseptosistemi v kognitivno-diskursivnyy paradigmi lingvistiki / A.M. Prikhodko. – Zaporizhzhya: Prem'єr, 2008. – 332 s.
22. Prikhodko A.N. Antikontsept kak lingvokulturnyy fenomen: partonimicheskoye, stigmaticheskoye, essentsialnoye / A.N. Prikhodko // Kognitsiya, kommunikatsiya, diskurs, 2012, № 5. – с. 37-51.
23. Selivanova O.O. Cuchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia / O.O. Selivanova. – Poltava: Dovkillia, 2006. – 716 s.
24. Sivers V.A. Istoriia svitovoi kultury / V.A.Sivers. – К.: НАКККіМ, 2011. – 368 с.
25. Slyshkin G.G. Kontseptologicheskii analiz institutsionalnogo diskursa // Filologiya i kultura. Materialy, 2001. – S. 34-36.
26. Stepanov Yu.S. Konstany: Slovar russkoy kultury: Opyt issledovaniya / Yu.S. Stepanov. – М.: Shkola "Yazyki russkoy kultury", 1997. – 824 с.
27. Teliya V.N. Russkaya frazeologiya. Semanticheskii, pragmaticheskii i lingvokulturologicheskii as-pekty / V.N. Teliya. – М.: Yazyki russkoy kultury. – 288 с.
28. Schwarz Monika. Einfuhrung in die cognitive Linguistik / Monika Schwarz. – Tubingen / Basel: Francke, 1996. – 238 с.

Бойко З. В. Концепт как феномен лингвокультурологии

В статье рассмотрена методология исследования концептов в лингвокультурологии, освещены механизмы изучения концептов. Констатируется, что в современной когнитивной лингвистике процесс систематизации и категоризации явлений-концептов есть практически законченным.

Ключевые слова: концепт, идиоконцепт, концептология, концептокорпус, значение, смысл, понятие, символ, типология, классификация.

Boiko Z. Conceived as a phenomenon of cultural linguistics

The law of human nature and culture is, in the opinion of the Russian philosopher and I. Ilyina, all great can be appreciated in person or people just on his own and ingenious is born in the bosom of a national experiment, the spirit and life.

The importance of national roots stressed Russian philosophers of the early twentieth century (Boldyrev, Troubetzkoy, Ilyin etc.). According to Boldyrev, beyond nationality, which is understood as an individual being, impossible existence of mankind. And it is because of national individuality each individual person belongs to humanity, it is included in it as a national one.

D. Vico emphasized that every language is inherent in the special "genius" due to the history of the nation, and the von Humboldt Foundation brought the axiom "spirit language – the spirit of the nation." In our opinion, the essence of this opposition expressing specific language units – concepts as phenomena of Linguistics and cultural studies. We can get to the idea only because the word (none yet-invented feature).

This linguistic and somewhat diminished statement of general semiotic the fact that meaning is created and appears in person only through symbol (image). And if the concept is the undistorted expressed the meaning, then the actual language problems in his study is linked with a particular branch of cultural linguistics, the existence of this sense and level of its communication: whether it is a fact of idiolect or the national language of consciousness, the fact of broadcasting or language. A concept like semantic entity sends us to plan the content of a specific sign units and therefore correlates with the categories of value and meaning, matching semantics and Linguistics definition arranged and terminology. In the cultural linguistics interpretation, according to Teliya's , concept and identified with the default view (prototype, gestalt structure). In cultural linguistics research concept has received a variety of names: existential meanings, limit the notion of cultural concepts. As emphasizes the Prikhodko, in order to identify the conceptual structure of language culture, you need to arrange a heuristic resource reviewed by cultural linguistics. This linguistic and somewhat diminished statement of general semiotic the fact that meaning is created and appears in person only through symbol (image). And if the concept is the undistorted expressed the meaning, then the actual language problems in his study is linked with a particular branch of cultural linguistics, the existence of this sense and level of its communication: whether it is a fact of idiolect or the national language of consciousness, the fact of broadcasting or language. A concept like semantic entity sends us to plan the content of a specific sign units and therefore correlates with the categories of value and meaning, matching semantics and Linguistics definitional arranged and terminology.

Yuriy Stepanov (author of the term "conceptology" to indicate a special area within semiotics) stressed the special attractiveness of epistemological research in this field. Of course, in modern conditions is actual continuation of comparable conceptology essays from different languages, since the subject of conceptology in general terms more or less defined: ways and methods of conceptual structure different linguistic systems on the background of universal and ethno-specific categories, semiosis concept sphere, idio-sociolect, gender, age and other schemes of realization of certain conceptual constructs in the language and broadcasting. It is known that the most common approaches to organizing concepts are: theme (for example, emotional, text, etc.); discourse (for example, the concepts of pedagogical, religious, artistic, etc.) of discourses; axiological (contrasted to different kinds of values. A somewhat different approaches to this problem, M. Schwartz, who argues that the concepts corps natural language consists of two spheres-concepts-categories (carry information about classes of objects, such as the Aristotle's categories of quantity, quality, space, time, etc. and concepts-symbols, or idio-concept (to represent a nationally significant images in the mental thesaurus man).

Keywords: concept, idio-concept, conceptology, concepts corps, value, meaning, notion, character typology, classification.

УДК 392.(31)

Руслана Юрїївна Гапетченко
здобувач

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СІМЕЙНОЇ ВЕСІЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ

У статті розглянуті сучасні тенденції української сімейної весільної обрядовості та їх трансформації в нових умовах. Проаналізовано елементи весільного обряду та його складові частини, основні традиційні обрядові дії весілля, ювілеї сімейного життя. Особлива увага відводиться визначенню основних компонентів сімейної весільної обрядовості, з'ясуванню важливості шлюбно-сімейних відносин, дослідженню нових форм та змісту весільної обрядовості сучасної української сім'ї.

Ключові слова: сім'я, родина, шлюб, весільна обрядовість, народні традиції, звичаї, національна культура.

Укладання шлюбу є важливим етапом у житті людини, який, власне, і становить основу створення сім'ї. Шлюб завдяки соціальним факторам докорінно змінює зміст і характер сімейного устрою. Шлюб не обмежується лише правовою основою, він концентрує у собі всю сукупність соціальних від-